Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 6 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 10. i 25. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 8. Dnia 25. kwietnia 1899. XXVI. rocznik.

Nakładem Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Tadeusz Romanowicz.

Sprawa opodatkowania Stowarzyszeń w tegorocznym Sejmie.

Sejm krajowy w tegorocznej sesyi w sposób bardzo stanowczy ujął się za krzywdą, jaką władze skarbowe wyrządzają naszym stowarzyszeniom, przez zupełnie błędne, fiskalnym duchem natchnione tłómaczenie nowych ustaw podatkowych, po których oczekiwaliśmy znacznej a sprawiedliwej ulgi w opodatkowaniu naszych stowarzyszeń. Ze szczerem też uznaniem i prawdziwem zadowoleniem stwierdzamy, że objawiło się przy tej sposobności w Sejmie zrozumienie wysokiej społecznej i ekonomicznej doniosłości naszych instytucyj i prawdziwa dla nich życzliwość. Sądzimy przeto, że odpowiemy życzeniu naszych czytelników, jeżeli najważniejsze momenty tej dyskusyi podatkowej, o ile ona się do naszych stowarzyszeń odnosiła, w pismie naszem podamy. Niech to będzie dokumentem, świadczącym zarówno o wyrządzonych nam krzywdach jak i o ujęciu się reprezentacyi kraju za instytucyami, które dla dobra kraju powstały, dla niego istnieją i działają.

Impuls do dyskusyi tej dał poseł Męciński Józef, gdy na posiedzeniu Sejmu z dnia 4. marca b. r. uzasadnił szereg wniosków w sprawach podatkowych, między którymi był i następujący:

„Wzywa się rząd, aby uwolnił Towarzystwa zaliczkowe i kredytowe od niesprawiedliwego opodatkowania, wynikającego stąd, że władze skarbowe traktują pożyczki wekslowe jako operacyę kredytową, wykluczającą korzystanie z ulg w podatku zarobkowym, przyznanych §. 85 i 100 ustawy z dnia 25. października 1896 r.“.

Ze znakomitej mowy szan posła, w uzasadnieniu całości wniosków wypowiedzianej, wyjmujemy ustępy, odnoszące się do stowarzyszeń:

„Dalej mówię we wniosku moim o krzywdzie przy wymierzaniu podatków zarobkowych dla stowarzyszeń na wzajemności opartych, ku podniesieniu dobra publicznego skierowanych.

Wiadomo że Towarzystwa dotąd na podstawie ustawy z 27. grudnia 1880 i dodatkowej ustawy z r. 1885 jako instytucye na wzajemności oparte i dla dobra publicznego stworzone, doznawały licznych ulg.

Otóż celem nowego podatku zarobkowego było przyjść tym instytucyom jeszcze dalej z ulgami. I cel ten jest wyraźnie wskazany w sprawozdaniu, które zawierało motywa dla wprowadzenia tych ustaw do Rady państwa. Tymczasem cóż się stało? Towarzystwa zaliczkowe, które w niczem nie zmieniły swoich statutów, pozbawiono tych ulg na mocy sztucznej interpretacyi pojedynczych postanowień. Władze skarbowe twierdzą, że ponieważ Towarzystwa zaliczkowe zajmują się eskontem i reeskontem weksli z żyrem niecłonków, tracą przeto prawo do tych ulg. Pytam się jednak, jak może istnieć jakakolwiek instytucya finansowa, jeżeli nie wolno jej robić eskontów lub reeskontów bez podwyższenia podatków. To chyba tylko tego rodzaju instytucya jak Towarzystwo kredytowe ziemskie, które nie ma działu wekslowego. Ale cóż, czyż to zmienia charakter instytucyi jako opartej na wzajemności, jeżeli ona swoim członkom eskontuje weksle, żyrowane przez niecłonków albo dla wzmocnienia swego kapitału obrotowego daje swój podpis, ażeby reeskontować w innej instytucyi?

Z tego jednak takie były następstwa, że odsądzono od korzystania z ulg każde Towarzystwo zaliczkowe, które choćby tylko w jednym przypadku

wykazało, że reeskont u niego się odbywa. Towarzystwo rękodzielników i przemysłowców w Krakowie pozbawiono w zupełności ulg za to, że w r. 1897 pożyczyło w Banku kraj. na zastaw swoich papierów 5 000, bo to się nazywało, że już miało do czynienia z instytucyą, która nie była członkiem. Bank zaliczkowy we Lwowie pozbawiono także należnych mu ulg a cyfra tak się przedstawia, że gdyby ulgi zastrzeżone §. 85. zastosowane były, zapłaciłby 1.889 zł. 28 ct., gdy zaś tych ulg mu odmówiono, zapłacił 4.050 zł. 46 ct. Więc w co się obróciły obietnice, że nowa ustawa ma ochraniać stowarzyszenia i pomagać im do rozwoju? Wynaleziono dalej rzecz nową. Mianowicie powiedziano, że które Towarzystwo ma dochód z inkasa, pozbawione jest ulg i 35 Towarzystw w ten sposób skrzywdzono. Jakże się przedstawia to inkaso w stowarzyszeniach? Oto nasze stowarzyszenia zaliczkowe mają zastępstwo Banku krajowego. One odbierają dla Banku raty od dłużników hipotecznych, wypłaty na weksle i t. p. Czynią zaś to za niesłychanie małą prowizyą ze względu na interes publiczny, a rezultat taki, że kiedy stowarzyszenie Wzajemnej pomocy w Krakowie całego dochodu z inkasa miało w roku 6 zł. 35 ct., to wymierzono tej instytucyi 705 zł. zamiast 168 zł. Taki więc będzie z tego rezultat, że wszystkie Towarzystwa zaliczkowe mające zastępstwo Banku krajowego zrzec się muszą tych zastępstw, aby nie być pozbawionymi ulg i nie płacić niesprawiedliwie wysokich podatków.

Obliczanie zysku Towarzystw zaliczkowych także w cudowny odbywa się sposób. I tak w Sędziszowie, kiedy Towarzystwo miało 1 500 zł. zysku — doliczono do tego 9.100 zł., funduszu rezerwowego, i obliczono zysk do opodatkowania 10 600 zł. przez to, że fundusz nagromadzony przez lat szereg włączono do dochodu. W Rozdole zażądano od Towarzystwa, aby za 8 lat wstecz przerobiło swoje bilanse bo inspektor znajduje, że są niejasne, a jednak na podstawie tych niejasnych bilansów wymierzano podatek i pobierano go.

Tak są u nas traktowane instytucye użyteczności publicznej, o których konieczności się mówi, ażeby ustała ta hydra lichwy, która się nad krajem pastwiła i która jeszcze daje znaki życia. Pod tym względem i inne instytucye są tak samo traktowane. I tak Towarzystwo kredytowe ziemskie wykazało dochodu za r. 1897 51.329 zł. a stoi na tem stanowisku jakie mu wskazuje ustawa, że nie wolno mu dochodu swego na co innego używać, jak tylko przelewać do funduszu rezerwowego, a więc skutkiem tego niepowinno ono być opodatkowane. Cóż robi władza wymiarowa? Oto zamiast owych 51 tysięcy wymierza 92 tysięcy czystego dochodu w ten sposób, że do kosztów administracyi niechce przyjąć płac dyrekcyi, czynszu lokalu, funduszu zapomogowego dla urzędników, ba co więcej nawet fundusz emerytalny włącza się do dochodu! Dalej Towarzystwo chcąc powiększyć swój fundusz nałożyło małe opłaty na przystępujących do Towarzystwa. W tym roku wynosiło to 12.900 zł. i znów te opłaty władze wciągają do dochodu.

W ten sposób gdy nawet bez korzystania z ulg zapłaciłoby około 7.000, teraźniejszy wymiar wynosi 12.000. Godzi się nadmienić, że przed wprowadzeniem w życie tej ustawy, tytułem podatku zarobkowego i dochodowego płaciło Towarzystwo razem tylko 2.000.

W ten sposób instytucya użyteczności publicznej, która miała ulg doznać, stokrotnie opodatkowaną została. Ja tu widzę pewne niezrozumienie ustawy i pod tym względem nie znajdę się odosobniony nawet od opinii władz skarbowych, bo Wice-prezydent kraj. Dyrekcyi skarbu okólnikiem z 20. maja 1898 l. 4.725 zwrócił uwagę władz, że wbrew §§. 43 i 45 nie badano zupełnie tych fasyj dokładnie i w razie wątpliwości nie żądano stosownych wyjaśnień.

Na takie traktowanie, jedyną odpowiedzią i radą ze strony władz było: wnieść rekurs. Ale to nie rozkosz. Wiele instytucyi już ma osobnych referentów do borykania się z Władzami, a jak u nas rekursy się załatwiają, pozwolicie panowie, że przytoczę mały przykład. Krajowa Dyrekcya skarbu reskryptem jeszcze z 17. lipca 1887 uwzględniła żądanie pewnego Towarzystwa zaliczkowego i odpisała mu z sumy za 3 lata zapłaconego podatku 72 zł. Do tych pieniędzy jednak Towarzystwo nie mogło dojść i od r. 1887, mimo uwzględnionego rekursu do dziś dnia tych pieniędzy nie dostało. Szturmowało jednak dalej, aż się rzecz oparła o Starostwo i pozwoli JE. pan Marszałek, że dosłownie rezolucyę Starostwa odczytam (czyta):

„Odnośnie do szanownego pisma z dnia 5. sierpnia 1897 r. w przedmiocie zwrotu nadpłaconego przez Towarzystwo w r. 1884 podatku dochodowego, oznajmiam Dyrekcyi, że c. k. Starostwo już rozporządzeniami z dnia 24. kwietnia 1896 zarządziło sprawdzenie nadpłaty, co do której urzędy podatkowe w Mikołajowie i Żydaczowie sprawozdaniami z 6. marca 1897 l. 891 i 15. sierpnia 1897 l. 1.568 usiłowały dać potrzebne wyjaśnienia.

Gdy atoli sprawa pochodzi z czasu kilkunastu lat wstecz, a zestawienie z ksiąg z tego powodu jest utrudnione, przeto wydałem pod dniem 31. lipca 1898 ponowne polecenie c. k. Urzędowi podatkowemu w Żydaczowie przypomnienia sprawy, o której wyniku Szanowna Dyrekcya zawiadomioną zostanie“.

Otóż w 15 lat po zapłaceniu a w 12 lat po wygraniu rekursu, świetna c. k. Władza wydaje polecenie i usiłuje dać wyjaśnienie. Cóż więc po rekursie, kiedy po 15 latach nie można się doczekać ostatecznego załatwienia?"

Komisya podatkowa, której Sejm wnioski posła Męcińskiego przekazał, w znakomitym referacie posła Loewensteina pisze o sprawie stowarzyszeń jak następuje:

„Powszechne zażalenia wywołało wykonywanie przepisów nowej ustawy podatkowej co do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych w naszym kraju. Dotyczące wymiary polegają na nieodpowiedniem zastosowaniu przepisów ustawy z jednej, a na zapoznaniu stanowiska i znaczenia, jakie zajęły Towarzystwa zarobkowe i gospodarcze w naszem życiu ekonomicznem z drugiej strony.

Ustawa z 27. grudnia 1880 (Nr. 151 dz. p. p.) unormowała ulgi podatkowe dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, ograniczających ruch interesów statutowo tylko na własnych członków, także w wypadkach, jeżeli od nieczłonków zaciągają pożyczki lub zakupują towary.

Nowa ustawa podatkowa z roku 1896 i dotyczące jej przepisy wykonawcze z roku 1897 poszły tu jeszcze dalej, rozszerzając pojęcie i zakres wypadków, które nie wykluczają ulg podatkowych.

Tymczasem w licznych wypadkach odmawiają Władze podatkowe rozmaitym stowarzyszeniom ulg podatkowych, z których one dotychczas korzystały, jakkolwiek stowarzyszenia te w niczem nie zmieniły zakresu swego działania.

Postępowanie to polega na zapoznawaniu istoty dotyczących przepisów ustawy, która warunek, by stowarzyszenia zawierały interesy jedynie z członkami, odnosi tylko do tych interesów, które są ziszczeniem statutowych celów, podczas kiedy czynności będące tylko środkiem do osiągnięcia tych celów z natury rzeczy nie mogą być ograniczone wyłącznie do członków.

O ile Władze skarbowe I. instancyi odmawiają stowarzyszeniom zaliczkowym korzystania z ulg podatkowych dlatego, że się zajmują zastępstwem Banku krajowego, zauważa komisya podatkowa, że Bank krajowy jako instytucya założona w celu podniesienia dobrobytu w kraju, a w szczególności dla popierania rozwoju rolnictwa, przemysłu i handlu, tylko dla uproszczenia manipulacyi tudzież dla ułatwienia klientom Banku, przeważnie członkom rozgałęzionych po całym kraju stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, korzystania z tej krajowej instytucyi, porucza zastępstwo swych interesów po powiatach tymże stowarzyszeniom za bardzo niską stosunkowo prowizyą, która czasem nie pokrywa nawet połączonych z tem zastępstwem kosztów, nigdy zaś nie może w cyfrze dochodów zaważyć tak, by wpłynąć na wymiar podatku z dotkliwą dla stowarzyszenia szkodą.

Gdyby nowa praktyka Władz podatkowych zmusiła swą bezwzględnością stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze do usunięcia się od pośrednictwa w agendach Banku krajowego na prowincyi, odbiłoby się to dotkliwie na stosunkach ekonomicznych całego kraju, utrudniając szerokim warstwom i tak nie bardzo łatwy dziś kredyt.

Wymiary podatku zarobkowego, krzywdzące — jak powyżej wykazano — niektóre stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze, nie urosły jeszcze w moc prawa i znajdują się dopiero w toku instancyi.

Otóż komisya podatkowa żywi nadzieję, że krajowy Zarząd skarbowy uwzględni wyjątkowe ukształtowanie się naszych stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, wynikłe ze stosunków i potrzeb ekonomicznych właściwych naszemu krajowi, których nie mogła uwzględnić ustawa wydana dla całego państwa, z któremi atoli winny się liczyć organa wykonawcze naszych Władz skarbowych. W szczególności należy się spodziewać, iż nawet w wypadkach wyjątkowych, w których przepisy ustawowe może budzą wątpliwości, Władze skarbowe kierować się będą słusznym względem na potrzebę uszanowania ekonomicznego bytu tych „przedsiębiorstw użytku publicznego i związków samopomocy" i zastosują łagodniejszą interpretacyę ustawy, przemawiającą na korzyść dotkniętych wymiarem stowarzyszeń".

Wniosek zaś posła Męcińskiego odnoszący się do stowarzyszeń, zmodyfikowała komisya jak następuje:

Wzywa się c. k. Rząd o polecenie wykonawczym organom Władz skarbowych, ażeby przepisy nowej ustawy podatkowej co do stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, stosowano w tych samych ramach, jak dotychczas ustawą z 27. grudnia 1880, — w wątpliwych zaś wypadkach przyznawano tym stowarzyszeniom ulgi ustawowe, w słusznem uwzględnieniu odrębnych stosunków naszego kraju.

(Dok. nast.).

Bank włościański w Poznaniu.

Sprawozdanie Banku włościańskiego w Poznaniu za rok 1898, który był 27. rokiem istnienia tego dla Wielkopolan tak ważnego zakładu finansowego — przedstawia finansowy stan instytucyi bardzo dobry,

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych

za miesiąc marzec 1899.

Miejscowość i firma *)	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Biała Tow. kredyt. i oszczęd.	30533	4888	61029	60990	—	2086	365	157941	150764	1724	5003	451
Biecz Tow. wzaj. kredytu	21941	418	85813	16627	1969	1911	4522	133201	118977	210	12395	1619
Błażowa Stow. zal „Pomoc“	781	81	4208	106	—	107	24	5307	4867	243	—	347
Bochnia Tow. zal.	22416	3062	52689	901	—	2253	1191	82512	76733	932	3922	925
Bołszowce Kasa zal. „Nadz.“	14437	5379	25022	6960	—	1138	1340	52276	48757	932	2482	105
Bołszowce Bank zal.	18670	4053	32858	10483	—	1274	184	67522	58469	832	5373	2847
Brzesko Tow. zal.	61922	23140	173697	—	—	6826	14845	280429	240488	1117	36933	1892
Brzostek Tow. zal.	6403	1283	20909	10194	—	92	267	39979	38995	548	120	316
Cieszanów Tow zal.	13645	5792	55681	19000	1458	147	676	96399	77792	1264	16571	772
Chodorów Tow. zal.	3378	646	4203	4750		236	46	13259	11185	—	730	344
Czortków Tow. zal.	33061	4177	167485	—	894	5502	2782	213901	185026	783	20302	7790
Dąbrowa Tow. zal	78270	30319	284274	—	—	7598	6238	406699	370158	1528	20423	3313
Dębica Tow. wzaj. kredytu	56336	14158	305971	7500	124	9455	3063	396608	372102	1966	16838	5702
Dobczyce St. poż. i oszcz. „Wz. p.“	7817	1902	13049	13250	—	—	—	36018	32213	1687	2051	67
Dobromil Tow. zal.	34844	7367	51901	7500	931	2203	2417	107163	99341	794	5915	1113
Drohobycz T. zal.	50948	16971	230624	—	1453	6751	3856	310603	296212	2312	4449	7630
Dukla Tow. zalicz	28169	4819	112512	17032	1285	2908	826	167551	155918	1595	8768	1271
Dynów Tow. zal.	16238	3032	93452	7146	—	1610	1376	122853	112436	850	9480	82
Frysztak Tow. zal.	583	33	3563	—	—	493	297	4969	4223	160	312	275
Głogów Pow. T. zal	42399	15841	246513	15900	—	8553	287	329493	310611	1040	13510	4332
Gorlice Tow. zal.	109650	44635	483104	343353	—	18819	53425	1052986	944947	3167	99742	5130
Grybów Tow. zal.	33962	19441	238990	1600	—	1016	2550	297558	287871	954	7801	933
Jasło Tow. zalicz.	66753	33066	424548	35703	—	9949	29393	599412	500843	2053	91612	4905
Jordanów St. poż. „Praca i oszcz.“	23536	11761	91467	—	—	4708	206	131679	105021	598	23452	2607
Husiatyn Pow. T. z.	14376	3527	88006	6000	610	3853	553	116925	103606	783	5888	6549
Kalwarya zebrz. T. oszcz. i poż.	15241	1145	78308	6000	—	5855	1750	108299	100007	584	1903	5805
Kałusz Tow. zal.	22855	8149	56828	11600	—	—	1650	101082	82622	704	16759	986
Kamionka strum. Pow. T. zal.	24031	10739	114413	—	—	4425	6348	159956	121904	973	35261	1818
Kolbuszowa T. z. „Szcz. Boże“	29071	14136	108806	8850	—	3860	6032	170754	153034	723	4889	12109
Kraków Tow. zal.	107262	24033	380350	154259	5532	13155	2796	687378	616225	3081	39075	28997
Kraków Bank chrześcijański	5715	551	14797	2310	—	650	—	24023	23479	—	417	126
Kraków Tow. kred. ręk. i przem	53544	17620	444535	49831	—	13347	375	579251	519952	3591	55502	201
Krynica St. p. i osz „Wz. pomoc“	17441	3363	70792	23200	—	307	771	115875	110365	1356	3863	291
Kulików Kasa zal. „Nadzieja“	10789	2804	9953	19700	—	188	927	44361	39942	869	2580	971
Kuty Mieszcz. Kasa zal. i oszcz.	3503	256	14127	—	—	431	90	18402	15168	410	24	2800
Limanowa T. z. i ochr. włas. ziem.	76549	35150	120830	145338	3125	4219	5184	390395	344862	5449	38383	1701
Lubaczów Tow. kred. miejskie	59362	11231	50283	16640	—	—	4881	142402	135544	743	5024	1042
Lubaczów St. zal.	16774	2833	52308	20388	195	3040	—	95538	89618	799	2475	2646
Lwów Pow. Tow. zal.	15233	4184	69514	9750	—	—	—	98681	87573	147	10091	870
„ Bank zaliczkowy	178079	56857	776129	720800	—	25172	8104	1765142	1541794	7972	210980	4396
„ Tow. wzaj. kredytu	68532	7263	57446	63064	—	2134	2768	201206	191136	1101	4427	4521
„ T. z. urzęd. poczt.	38285	5209	27101	72550	86	7289	121	145642	140236	903	1362	3141
Maków St. poż. „Wzaj. pom.“	67709	24097	187174	—	—	8137	570	287688	183726	2824	98302	2835
Maryampol K. zal.	6988	2833	5952	900	—	—	879	17551	16292	130	293	826
Mielec Tow. zal.	18497	2149	132596	10900	935	3783	2558	171418	164734	511	1522	4652
Mikołajów Kasa zal. „Nadzieja“	4774	1215	1226	12845	—	—	338	20398	18929	148	1186	135
Milówka St. oszcz. i poż. „Opat.“	16712	5841	40018	12290	—	—	1505	76366	57608	168	18429	161
Nisko Pow. Kasa zal. i oszcz.	4952	977	9987	1700	—	935	—	18551	17562	225	221	443
Nowy Sącz K. zal.	65448	30125	347274	—	—	10180	6217	459243	397026	—	55584	6634
Obertyn Kasa zal. i oszczędn.	6315	1847	15435	8058	—	998	399	33051	32031	314	558	148

*) Tylko wykazy nadesłane przed 10. każdego miesiąca znajdą w tabeli pomieszczenie.

Miejscowość i firma	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Oświecim Tow. oszczęd. i poż.	103823	33328	402555	—	—	13214	1494	554415	488523	1175	57934	6782
Podgórze St. p. i o. „Wz. p.“	73929	26956	428309	81182	7794	7341	55	625566	612312	2039	2731	8403
Radomyśl Stow. oszcz. i poż.	7318	3821	28462	10882	—	769	236	51482	47006	240	2791	1445
Radymno Kasa zal.	16712	3060	27124	18295	—	1333	2230	68754	60796	573	1407	5977
Radziechów T. zal.	59207	17979	149913	12000	436	3927	6292	249755	234219	1118	11057	3362
Rohatyn Tow. zal.	19407	8032	62706	—	—	2506	3941	96592	76905	603	17555	1529
Rozdół Tow. zal.	4359	1131	5690	11734	—	120	2	23036	21486	810	559	181
Rudki Tow. zal.	20985	7729	74001	13300	—	193	843	117051	105176	1103	8956	1816
Rudnik Kasa zal. i oszczęd.	11573	1334	71733	—	—	2645	371	87657	79993	306	4688	2670
Sambor K. z. rękodz. i roln.	19945	14316	208511	24047	—	2283	1796	270898	244354	973	22567	3005
Skałat Tow. zal. i kredytowe	11562	3829	51399	25313	—	1636	130	93868	71704	21274	262	629
Skawina Stow. poż. i oszczęd.	45140	17024	60499	96196	—	3826	1391	224076	204102	300	16810	2863
Stanisławów Bank mieszcz.	19922	4273	69899	15384	—	3314	954	113745	110483	354	1277	1632
„ Bank zaliczkowy	95987	27858	322110	95242	—	11846	2651	555693	537469	2794	9069	6361
Stryj Tow. zalicz	64957	11111	117005	129996	4487	4872	19447	351876	276981	2022	61907	10966
Szczerzec T. K. zal.	46317	11545	97704	—	—	4064	6872	166503	142238	3502	17989	2775
Tarnobrzeg T. zal.	10223	1912	21501	11400	—	—	575	45611	43145	227	2102	137
Tłumacz St. kredyt. „Oszczędn.“	12109	10182	85617	16450	—	3198	3171	130727	122451	391	3601	4285
Turka Pow. T. zal.	29608	9206	90100	16435	1790	1712	—	148852	136187	1245	8702	2719
Ulanów Tow. zal.	16656	2092	69185	14414	—	1089	—	103436	98576	1551	812	2497
Ustrzyki dolne Tow. zalicz.	5190	617	9773	9986	—	2011	—	27576	25469	760	1223	104
Zakopane Tow. zal.	8944	1995	25168	25064	—	1199	341	62711	60490	390	1731	100
Zaleszczyki T. kr. „Wz. pom“	6039	737	9179	8250	—	803	1179	26187	22648	705	1299	1535
Zator Tow. zalicz.	2542	210	10069	2150	—	316	—	15288	14851	189	3	245
Żółkiew Kasa zal. i oszczędn.	29068	21527	26039	70925	—	268	2227	150054	120707	2368	25455	2227
Żydaczów Pow. K. zal. i oszcz.	7648	3135	105998	500	1300	1106	234	119921	102400	3554	9428	4539

natomiast co do głównego pola działalności t. j. włościańskiego kredytu, zaznacza sprawozdanie pewne cofnięcie się wstecz. Dyrekcya pisze w sprawozdaniu:

„Pośrednictwo w zaciąganiu pożyczek hipotecznych na posiadłości włościańskie uległo dalszym ograniczeniom. Ten sam zastój panował na polu pośrednictwa w zaciąganiu pożyczek z Tow. kredytowego ziemskiego. Natomiast częściej pośredniczyliśmy w uregulowaniu stanu hipotecznego, potrzebnem do uzyskania pożyczek z prowincyonalnej Kasy pomocniczej.

„Udzielanie pożyczek hipotecznych z własnych funduszów ograniczyliśmy prawie wyłącznie do takich włościan, którzy nie mogli znaleść kredytu ani w Tow. kredytowem ziemskiem ani w kasie prowincyonalnej pomocniczej, albo którzy życzyli sobie mieć dogodność spłacenia swego długu w dowolnych, najdrobniejszych nawet ratach“.

Widzimy z tego, że Bank włościański spełnia przeważnie funkcye instytucyi rezerwowej wobec bardzo silnie rozwiniętych innych instytucyj kredytu hipotecznego, opartych o prawo wydawania listów zastawnych. Ułatwia, pośredniczy, udziela kredytu tam, gdzie formalne trudności stoją na przeszkodzie uzyskaniu kredytu w innych zakładach, mających lepsze warunki rozwoju w skutek prawa emisyi, którego Bank włościański nie posiada. Ważnem polem działania dla Banku włościańskiego mogłaby być parcelacya — ale tu znowu są przeszkody ze strony władz pruskich. W sprawozdaniu czytamy w tym przedmiocie:

„Parcelowanie kilku majątków ziemskich większych i mniejszych pouczyło nas o najrozmaitszych trudnościach przeprowadzenia takich spraw. Nigdy liczyć nie możemy na szybkie ich załatwienie. Wszędzie czekają nas wszelkie możliwe przeszkody ze strony władz, mianowicie w kierunku uregulowania stosunków szkolnych i kościelnych“. Obecnie ma Bank trzy sprawy parcelacyjne w biegu — a jedna z nich doprowadziła Bank do kupna majętności ziemskiej w przymusowej sprzedaży — z powodu niedotrzymania kontraktu ze strony nabywcy najgłówniejszej parceli z budynkami.

I na eskont weksli skarzy się także dyrekcya. Zbyt często — powiada — zdarzają się wypadki — że Bank ponosi straty, nie odpowiadające zyskom z tej gałęzi interesu. Trudność pozyskania dostatecznych i wiarygodnych informacyj o genezie i wartości przedkładanych weksli – zmusza Bank do ograniczania kredytu prawie wyłącznie na weksle, poparte podkładką hipoteczną albo papierami wartościowemi. Dlatego dajemy też wszelkie ułatwienia lombardowaniu papierów wartościowych, chcąc przytem konkurować skutecznie co do warunków lombardu z bankiem państwowym.

To też Bank już właściwie tylko z nazwy jest włościańskim. Dowodzi tego najlepiej rachunek hipotek. Wynosił on z końcem roku 1897 – 684.786 marek zaś z końcem roku 1898 — 563.348 mk. i dzielił się jak następuje:

rodzaj hipoteki:	1897		1898	
włościańskie	236.840	mk.	245 277	mk.
miejskie	28.919	„	29.919	„
dworskie	297·589	„	409.589	„

Czyli: pożyczki włościańskie tworzą 42%, miejskie 5%, dworskie 53% ogółu hipotecznych pożyczek.

Bilans Banku przedstawia się jak następuje:

W stanie czynnym: akcye rezerwowe 28.800 mk (fenigi opuszczamy) — hipoteki 563.348 mk. — weksle w portfelu 354.882 mk. — różni debitorowie 212.447 — pożyczki lombardowe 157 516 — efekty 1,203.189 — nieruchomości 287.650 — ruchomości 6.000 — papiery wartościowe obce 4,840.066 — debitorowie papierów wartościowych 1,474.833 — kasa 21.948 mk.

W stanie biernym: kapitał zakładowy 600.000 mk. — fundusz rezerwowy 155.823 — delcredere 98.548 — hipoteki 160.000 — fundusz amortyzacyjny 633 — depozyty 1,464.826 — kaucye 117.909 — procenty 44.094 — prowizye 17.845 — obligo z weksli i papierów wartości depozytów 6,314.899 — dywidendy niepobrane z lat poprzednich 4.788 — czysty zysk 42.750 — razem 9,150.682 mk.

Zysk rozdziela się jak następuje: na dywidendę 24.000 (4% od akcyj) -- na fundusz rezerwowy 3.750 — na tantyemę 3.000 — na superdywidendę 12.000 (2%). Ogólna dywidenda zatem z roku 1898 wyniesie 6%.

Walne Zgromadzenie akcyonaryuszy, odbyte 12. b. m. — zatwierdziło rachunki i podany powyżej rozdział zysku

Ruch stowarzyszeń.

Dary i subwencye na rzecz **Funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych** w myśl okólnika Zarządu, nadesłały dotychczas z czystych zysków za rok 1898, następujące Towarzystwa:

5. Towarz. zal. i kred. w *Skałacie* . . . . 5 zł.

We Lwowie, dnia 25. kwietnia 1899.

W. Terenkoczy. *N. Ulmer.*

Zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych. Dziennik urzędowy ogłasza w miesiącu lutym b. r. następujące zmiany w rejestrach stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych:

Nowe stowarzyszenia:

Biała. Gewerbliche Spar und Vorschusskassa des Bürgervereines, registrirte Genossenschaft mit beschränkter Haftung. Statut z dnia 22. listopada 1896, zarejestrowany uchwałą sądu obwodowego w Wadowicach z dnia 22. maja 1897 l. 2.823.

Dyrekcya: Edmund Hahn, Moritz Kohn i Wilhelm Kroczek.

Brzozów. Towarzystwo eskontowe i handlowe, stow. zarej. z ogran. poręką (Escompte und Handelsverein). Statut z dnia 17. stycznia 1899, zarejestrowany uchwałą sądu obwodowego w Sanoku z d. 6. lutego 1899 l. 32.

Dyrekcya: Leib Künstler, Samson From i Herman Lerner.

Bukowsko. Towarzystwo kredytowe i oszczędności, stow. zarej. z ogran. poręką (Credit- und Spar-Verein). Statut z dnia 1. grudnia 1898 zarejestrowany uchwałą sądu obwodowego w Sanoku z dnia 10. stycznia 1899 l. 175.

Dyrekcya: Berl Kornreich, Chaim Ehrlich i Szymon Kubasiewicz

Hussaków. Towarzystwo oszczędności i kredytu, stow. zarej. z ogran. poręką. (Spar- und Credit-Verein). Statut z dnia 19. listopada 1898 zarejestrowany uchwałą sądu obwodowego w Przemyślu z dnia 4. lutego 1899 l. 1.008.

Dyrekcya: Mojżesz Ehrenfreund, Abraham Folger, Hersch Nussbaum i Abraham Ehrenfreund.

Jagielnica. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe, stowarzyszenie zarejestrowane z ograniczoną poręką (Vorschuss- und Credit-Verein). Statut z d. 29. marca 1897 zarejestrowany uchwałą sądu obwodowego w Tarnopolu z dnia 24. kwietnia 1897 l. 2.823.

Dyrekcya: Feibisch Freud, Feiwel Brecher, Natan Huterer.

Zmiana statutu:

Kraków. Sąd krajowy jako handlowy w Krakowie, poleca wpisanie do rejestru dla stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych przy istniejącej firmie: „Towarzystwo kredytowe rękodzielników i przemysłowców, spółka zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Krakowie“, że na nadzwyczajnem ogólnem Zgromadzeniu tego Towarzystwa w dniu 8. grudnia 1898 odbytem, uchwalono nowy statut, który wejdzie w życie 60 dni po zarejestrowaniu onegoż przez tut c. k. sąd krajowy. Egzemplarz tego statutu zachowuje się w aktach firmy.

(Uchwała z dnia 21. stycznia 1899 l. 43).

Rzeszów. Sąd obwodowy w Rzeszowie oddział V. zarządza wpisanie do rejestru spółek zarob. i gospodar. zmiany dotąd obowiązujących statutów „Towarzystwa zaliczkowego „Szczęść Boże“ w Kolbuszowie“ w tym kierunku, że celem Towarzystwa jest dostarczanie członkom swoim na umiarkowany procent gotowych pieniędzy, potrzebnych im do obrotu w gospodarstwie, rzemiośle i handlu za pomocą wspólnego kredytu wszystkich członków, że Dyrekcya składa się z trzech dyrektorów, że wszelkie zobowiązania przyjęte przez Dyrekcyę nawet bez osobnego upoważnienia od Rady nadzorczej lub ogólnego Zgromadzenia obowiązują stowarzyszenie, że do prawomocności uchwał Zgromadzenia Walnego wystarczy każda ilość zebranych członków, tylko uchwały co do zmiany statutu i co do rozwiązania stowarzyszenia wymagają najmniej $^1/_4$ części członków.

(Uchwała z dnia 14. stycznia 1899 l. 12).

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1898.

35. Kolbuszowa. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zysk: z rach. odsetek 5.405·19, z rachunku zaliczek procesowych 10·75; razem 5.415·94. Strata: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 30·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.645 32, z rachunku kosztów nieruchomości 20·—, z rachunku zaliczek procesowych 18·64, do rachunku bilansu: saldo na rok 1898 2.701·98; razem 5.415·94 *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 157.425·01, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 42·35, z rachunku odsetek zaległych 300·—, z rachunku kosztów ruchomości 240·—, z rachunku nieruchomości 651·30, z rachunku zaliczek procesowych 496·53, z rachunku kasy 9.746·04; razem 168.901·23. Stan bierny: z rachunku udziałów 28.584·44, z rachunku funduszu rezerwowego 13.300·22, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 106.802·79, z rachunku długów zaciągniętych 15.100·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.415·26, z rachunku dywidend niepobranych 996 54, z rachunku strat i zysków 2.701·98; razem 168 901·23. Obrót ogólny kasowy 667.433·86. Liczba członków 1.606.

36. Kamionka strumiłowa. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.545·74. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 12·95, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.712·45, do rachunku bilansu: saldo za r. 1898 1.820·34; razem 4.545·74. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 127.038·93, z rachunku odsetek zaległych 602·92, z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 116·54, z rachunku zaliczek procesowych 164·10$^1/_2$, z rach. Banku krajowego 27.201·53$^1/_2$, z rachunku gotówka z 31. grudnia 1898 1.572·35; razem 156.696 38. Stan bierny: z rachunku udziałów 23.724·39, z rach. funduszu rezerwowego 10.716·55$^1/_2$, z rachunku wkładek oszczędności 113.644·99$^1/_2$, z rachunku odsetek naprzód pobranych 2.216·77, z rachunku funduszu budowy własnego domu 4.573·33, z rachunku zysk za rok 1898 1.820·34; razem 156.696·38. Obrót kasowy wynosi 539.870·95$^1/_2$. Liczba członków 2.044.

37. Pilzno. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.397·95. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 24·32, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.363·91, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 2.009·72; razem 4.397·95. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 140.388·—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 64·70, z rachunku odsetek zaległych 850·58, z rachunku kosztów ruchomości 218·85, z rachunku nieruchomości 6.055·50, z rachunku zapasu druków 20·—, z rachunku zaliczek procesowych 69·51, z rachunku lokacyi 100 —, z rachunku kasy 2.696·14; razem 150.463·28. Stan bierny: z rachunku udziałów 13.815 37, z rach. funduszu rezerwowego 7.744·61, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 114·333·28, z rachunku długów zaciągniętych 11.775· —, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 785·30, z rachunku strat i i zysków 2.009 72; razem 150.463·28. Obrót ogólny kasowy 456.125·74. Liczba członków 1.804.

38. Strusów. Kasa oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 3.123·53. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 48·18$^1/_2$, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2 232·16$^1/_2$, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 843·18; razem 3.123·53. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 69.823·55, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 103·61, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 347·97$^1/_2$, z rachunku kosztów ruchomości 433·68, z rachunku administracyi 240·—, z rachunku zaliczek procesowych 55·58, z rachunku lokacyi funduszu rezerwowego 1.386·—, z rachunku kasy 1.045·71$^1/_2$; ra-

zem 73.436·11. Stan bierny: z rachunku udziałów 14.945·96, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 39.739·43, z rachunku długów zaciągniętych 14.687.—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 972 58, z rachunku funduszu rezerwowego 2.168·77, z rachunku rezerwy strat 79·19, z rachunku strat i zysków 843·18; razem 73.436·11. Obrót ogólny kasowy 279.464·51. Liczba członków 903.

39. Świątniki górne. Spółka ślusarska. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 19·55, z rachunku strat i zysków z roku 1898 na towarze surowym i wyrobach 5 592·45 1/2; razem 5 612·— 1/2. Ma: z rachunku odsetek 47·99, z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 62·64, z rachunku kosztów podatków 130·13 1/2, z rachunku nieruchomości i administracyi 2.190·49 1/2, z rachunku zaliczek agentura 407·07, z rachunku straty handlowe 750·89, do rachunku bilansu: saldo na r. 1898 2.022·78 1/2; razem 5.612·— 1/2. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku wierzytelności w towarze u kupców odbiorców 7.601·36, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 9·70, z rachunku zapas materyałów i towaru 5.975·61, z rachunku kosztów ruchomości 366·12, z rachunku koszta założenia 197 74, z rachunku nieruchomości 2.514·17 1/2, z rachunku zapasu, opakowanie etc. 66·49, z rachunku zaliczek w gotówce członków 408·70, z rachunku zaliczek notaryalnych 5·60, z rachunku lokacyi 1.559·53, z rachunku odsetki w Poczt. Kasie oszczędn. 19·55, z rachunku kredyt w towarze członkom udzielony 515 90, z rachunku kasy 1.148 95; razem 20.389·42 1/2. Stan bierny: z rachunku udziałów 8.818·47, z rachunku funduszu rezerwowego 3 653·80, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 293·49, z rachunku długów zaciągniętych gotówka 2.925·—, z rachunku w towarze 2.218·12, z rachunku zaliczek procesowych 30·93, z rachunku agentura 262 85, z rachunku straty handlowe 163·98, z rachunku strat i zysków 2.022·78 1/2; razem 20.389 42 1/2. Obrót ogólny kasowy 117.866·71. Liczba członków 126.

ZAPROSZENIE

na zwyczajne ogólne zebranie członków

Stowarzyszenia oszczędności i pożyczek „Opatrzność" w Milówce,

które odbędzie się

w niedzielę dnia 7. maja 1899 r.

o godzinie 3. po południu we własnej sali Stowarzyszenia z następującym porządkiem dziennym:

1. Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia.
2. Wniosek komisyi rewizyjnej na udzielenie Dyrekcyi absolutoryum
3. Wniosek Rady nadzorczej względem rozdziału zysków i oznaczenie wysokości dywidendy.
4. Wybór 4 członków Rady zawiadowczej w miejsce ustępujących z powodu upływu 2-lecia i trzech zastępców.
5. Wybór komisyi rewizyjnej 3 członków i 2 ch zastępców
6. Wnioski członków.

Rada zawiadowcza Stowarzyszenia oszczędności i pożyczek „Opatrzność".

W Milówce, dnia 29. marca 1899 r.

Jan Kąkol, sekretarz. *Józef Janes*, przew. Rady zawiadowczej.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.